

Aleg. XC.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego pod względem potrzeb zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie celem wewnętrznego urządzenia oddziałów mężczyzn i kobiet.

Wysoki Sejmie!

Pomysłny rozwój zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie, który z dniem 1. stycznia 1876 podjął wskazane mu statutem zadanie, zawiśł w pierwszym rzędzie od środków, którymi można skutecznie działać w oznaczonym kierunku. Środki jednakże, którymi zakład rzeczywiście rozporządza są nader niedostateczne, zwłaszcza, że niezaspakajają pod niektórymi względami najniezbędniejszych potrzeb chorych. Przedewszystkiem czuć się daje dotkliwie niedostatek w wewnętrznym urządzeniu oddziałów. Wielu chorych dotąd nieposiada łóżek i innych niezbędnych sprzętów — a ledwie niektórzy mają u siebie krzesła, stoły i szafki nocne. Do tego przyłącza się wielki brak co do bielizny, odzieży, jak i innych przedmiotów poniżej przedstawionych.

Jak długo chorzy na umyśle zostawali pod zarządem szpitala głównego we Lwowie, normował potrzeby bielizny, sprzętów itd. dzielnik ustanowiony rozporządzeniem c. k. Namiestnictwa z 17. marca 1854 l. 43945 oznaczając dla oddziału chorych 69.34%, dla oddziału obłąkanych 28.66%, dla oddziału położnic 2%. Przy wzroście chorych na oddziale obłąkanych, w stosunku do innych oddziałów, znaczniejszym — dzielnik ten, jako niedostateczny, niemógł być ściśle zastosowanym. Rzeczywiście przy prowadzeniu wspólnego gospodarstwa dla wszystkich oddziałów szpitala i utrzymywania wspólnego magazynu, zasilano oddział obłąkanych w brakujące rzeczy z zapasów oddziału chorych, które stosunkowo najlepiej uposażony mógł przychodzić w pomoc bez istotnego uszczerbku dla siebie. Stan taki utrzymywał się i po przeniesieniu obłąkanych do zakładu Kulparkowskiego aż do końca grudnia 1875, kiedy zakład ten na zasadach szpitala głównego prowadzony, zostawał pod tymże samym zarządem co i szpital główny.

Z wprowadzeniem z początkiem b. r. stałej organizacji nastąpiła zasadnicza zmiana w ustroju zakładu. Nastął czas rozwiązania stosunku z szpitalem głównym — a témsamém wprowadzenie zakładu na tory samodzielnej działalności. Z rozdziałem zaś administracji połączonych niedawno zakładów, a w szczególności z rozdziałem inwentarza, wyrodziły się niekorzystne następstwa dla naszego zakładu powyżej przywiedzione.

Wydział krajowy podejmując organizację zakładu za pośrednictwem delegowanej ad hoc komisji starał się wglądnać we wszystkie szczegóły administracji zakładu i zarazem rozpoznać tegoż potrzeby. W miarę możności zaradził już pierwszym potrzebom zakładu pozostawiając zabezpieczenie innych do pory stósownej.

Obecny stan bielizny, pościeli i odzieży sprawdzony przez naszą komisję a teraz wykazany w przywiedzionej tabeli, jest pod każdym względem niedostateczny. Nie czyni on zadość najskromniejszym wymaganiom — a tém mniej nie może iść w porównanie z podobnymi jak nasz zakładami należycie uposażonymi, w których np. liczy się na osobę 8 koszul, 10—12 prześcieradeł, gdy przeciwnie u nas przypada obecnie u kobiet po 3. u mężczyzn po 2 sztuk na osobę. W odpowiednim stosunku przedstawiają się braki w innych działach, gdziekolwiek nawet gorzej. Warunki lecznicze przy tym niedostatku nie uwzględnione, utrzymanie porządku i czystości utrudnione.

W takim stanie rzeczy okazuje się nagłym zaradzeniem wzmiankowanym brakiem. Do czego właśnie zmierzają wyż wykazane potrzeby, które pozwalamy sobie przedstawić Wysokiej Izbie do przyjęcia w granicach wykazanych kosztów w kwocie 22.328 złr 84 cent. Przyczem dodajemy, iż preliminowane koszta co do samego materiału surowego obejmują na podstawie złożonych ofert, ceny najniższe; zaś co do cen szycia itp. te ułożone według taryfy w myśl §. 22 statutu dla chorych ustanowionej. Sposób zabezpieczenia wykazanych potrzeb, zdaniem naszym będzie dla funduszu najtańszy, a dla zakładu najkorzystniejszy.

B) Zaopatrzenie sal chorych w meble i inne sprzęty.

Alleg. 2/.

Opierając się na przedstawieniu dyrektora zakładu i załączonej pod 2/. tabeli wykazujemy następujące potrzeby ;

Wyszczególnienie potrzeb		Ilość	Cena		Cena	
			sztuki pojedynczej		ogólna	
1	Łóżka	450	.	.	2000	.
2	Szafki nocne pojedyncze	332	2	70	232	40
3	Stoły) wielkie 3.00m dług. 1.00m szer.	62	12	.	744	.
4) mniejsze 1.50m dług. 1.00m szer.	41	8	50	348	50
5	Umywalnie na duże miednice	56	16	,	896	.
6	Krzesła) niewyścielone	388	2	.	776	.
7) wyścielone	32	11	.	352	.
8	Szafy) dwuskrzydłowe	30	12	.	360	.
9) jednoskrzydłowe	31	8	.	248	.
10	Spluwaczki) wielkie	11	1	.	11	.
11) małe	149	.	30	44	70
12	Ławki) z poręczami	95	9	.	855	.
13) bez poręczy	72	5	.	360	.
14	Kanapki wyścielone	2	18	.	36	.
15	Zwierciadła	18	10	.	180	.
16	Stolce z kiblami	40	3	50	140	.
17	Zegary	13	8	.	104	.
Suma					7687	60

Powody powyżej przytoczone uzasadniają w równym stopniu i te potrzeby — co nas skłania upraszać Wys. Izby o uwzględnienie onychże i przyzwolenie na ten cel preliminowanego wydatku w kwocie 7687 złr. 60 cent.

C) Dostarczenie środków dla umysłowego i fizycznego zatrudnienia, tudzież dla rozrywki chorych w myśl §. 22 statutu.

Dotąd zatrudniał zakład — chorych oprócz robót ogrodowych i polnych tudzież przy gospodarstwie własnem — w warstatach dla nich urządzonych stolarskim, szewskim i krawieckim i w nowo wprowadzonym warstacie ślusarskim, tudzież w pracowni szycia i wyrobów słomianych. Zajęcia te, według sprawozdania dyrektora zakładu najlepszy wpływ wywierają na chorych, ciż pracują pilnie i ochoczo z korzyścią dla siebie i zakładu.

Zatrudnienia wymienione obejmują zaledwie część zatrudnień, zaleconych przez psychiatrów, a wprowadzonych w znamienitszych zakładach zagranicą. Przyczem się zauważa, iż rodzaj zajęcia chorych na umyśle zależnym jest od indywidualnego usposobienia i uzdolnienia, ztąd pochodzi różnorodność zajęć obmyśliwanych dla chorych, bez względu na liczbę pracowników.

Chcąc postąpić naprzód w wskazanym kierunku, z uwzględnieniem obecnych warunków zakładu zamyślamy urządzić wkrótce warsztat ślusarski i tokarski tudzież introligatornię.

Ważnymi czynnikami, dopełniającymi pomienione środki psychiatryczne w zakładzie są niewątpliwie wskazane statutem rozrywki. Rozrywki odpowiednio dobrane i zastosowane do stanu choroby umysłowej niejednokrotnie doprowadziły do pomyślnych rezultatów. Chorzy z początku często niechętni dla jakiegokolwiek pracy dają się ująć pociągającymi ich rozrywkami, te zaś do celów leczniczych skutecznie się przyczyniają. Rozrywki czém więcej są urozmaicone i pozwalające wybór odpowiedni, tém zbawienniej oddziałują na stan zdrowotny w zakładzie. W zakładzie kulparkowskim szczególnie te względy grawitują gdzie mieszczą się w dość znacznej liczbie na klasie IIIciej chorzy z różnych warstw społeczeństwa z nierównym stopniem inteligencji.

Środki rozliczne, jakie wskazuje psychiatrya w powyższym względzie zamierzamy zużytkować dla naszego zakładu. Przedewszystkiem zamyślamy urządzić szkołkę dla nauki czytania, pisania i rachunków, urządzić czytelnię, zaprowadzić gimnastykę, urządzić kręgielnię i oraz wprowadzić odpowiednie gry i zabawy towarzyskie.

Opierając się zaś na propozycji dyrektora zakładu przedstawiamy Wysokiemu Sejmowi preliminowane koszta :

1) na urządzenie warsztatu ślusarskiego	110 złr. — cent.
2) na wprowadzenie i urządzenie warsztatu tokarskiego	100 „ — „
3) na założenie introligatorni	50 „ — „
4) na zaprowadzenie gimnastyki wraz z odpowiednimi przyrządami	150 „ — „
5) na urządzenie kręgielni i wprowadzenie różnych gier i zabaw towarzyskich wraz z instrumentami muzycznymi	1564 „ 40 „
6) na bibliotekę i czytelnię chorych jak niemniej na potrzebne przybory dla szkołki chorych na rok 1876	166 „ — „

Razem 2140 złr. 40 cent.

Na poniesienie wyż poszczególnionych kosztów w ogólnej sumie 32156 złr. 84 cent.
wskazuje budżet szpitala głównego oddziału obłąkanych na rok 1876 w rubryce XI następujące źródła:

poz. 45 na sprzęty	1312 złr.			
poz. 46 na bieliznę	5000 „	.	.	6312 „ — „
Z porównania okazuje się brak w sumie		.	.	25844 „ 84 „

Celem pokrycia wykazanych kosztów w sumie niedostającej a okrągło wynoszącej 26000 „ — „

Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

- a) przyjęcie dodatkowego kredytu do budżetu szpitala głównego oddziału obłąkanych z r. 1876 w kwocie 10000 „ — „
 - b) wstawienie do budżetu funduszu obłąkanych na rok 1877 jako nadzwyczajny wydatek kwoty 8000 „ — „
 - c) zezwolenie na nadzwyczajny wydatek w kwocie 8000 „ — „
- wstawić się mający do preliminarza funduszu obłąkanych na r. 1878.

We Lwowie dnia 11. kwietnia 1876.

Przewodniczący
Oktaw z Siemuszowy Pietruski w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Maciej Zenon Serwatowski w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Wykaz bielizny, podartej, zużytej jako też pozostającej do

Wyszczególnienie bielizny, pościeli i odzieży			Zapasy bielizny, pościeli i odzieży									Potrzeba			
			podartej			całej			razem			na jedną osobę po	dla 180 mężczyzn	dla 200 kobiet	
			u męż- czyzn	u kobiet	razem	u męż- czyzn	u kobiet	razem	u męż- czyzn	u kobiet	razem				
1	Koszule	cienkie													
2		grube	200	271	471	297	281	578	497	552	1049	8	1440	1600	
3	Prześcieradła	cienkie													
4		grube	38	50	88	597	714	1311	635	764	1399	10	1800	2000	
5	Poszewki cienkie		15	50	65	424	369	793	439	419	858	4	720	800	
6	Spodnice	kanafasowe	—	130	130	—	326	326	—	456	456	3	—	600	
7		barchanowe	—	90	90	—	209	209	—	299	299	3	—	600	
8	Kaftaniki	kanafasowe	—	92	92	—	386	386	—	478	478	3	—	600	
9		sukienne	—	94	94	—	95	95	—	189	189	2	—	400	
10	Czepki		—	45	45	—	171	171	—	216	216	2	—	400	
11	Pończochy par		—	30	30	—	22	22	—	52	52	4	—	800	
12	Scierki		50	26	76	68	69	137	118	95	213	1	180	200	
13	Sienniki		28	70	98	203	252	455	231	252	583	—	^{1 1/2} n. os. 270	² n. os. 400	
14	Koce		—	96	96	252	166	418	252	262	514	1 1/2	270	300	
15	Gacie		165	—	165	103	—	103	268	—	268	5	900	—	
16	Spodnie drelachowe	dla niespokojnych													
17		dla spokojnych	62	—	62	106	—	106	168	—	168	3	540	—	
18	Spencery drelachowe		57	—	57	60	—	60	117	—	117	2	360	—	
19	Kaftany do karcenia		20	24	44	5	1	6	25	25	50	—	10	10	
20	Surduty sukienne	dla niespokojnych													
21		dla spokojnych	30	—	30	46	—	46	76	—	76	1	180	—	
22	Spodnie sukienne	dla niespokojnych													
23		dla spokojnych	51	—	51	18	—	18	69	—	69	1	180	—	
24	Wsyпки		48	—	48	184	239	423	232	239	471	2	360	400	
25	Kompresy		30	12	42	4	157	161	34	169	203	1	180	200	
26	Ręczniki		26	15	41	89	122	211	115	137	252	1	180	200	
27	Kamizelki sukienne		2	—	2	38	—	38	40	—	40	—	140	—	

pościeli i odzieży

użycia zdanej i do sprawienia potrzebnej.

razem	Po odtrąceniu do użycia przydatnej potrzeba sprawić			Wymiar płótna, drelichu, sukna				Cena zaku- pna 1 metra		Kwota ogól- na w. a.		U w a g i
	dla męż- czyzn	dla kobiet	razem	na jedną sztukę	dla męż- czyzn	dla kobiet	razem	zł.	ct.	zł.	ct.	
	m e t r ó w							zł.	ct.	zł.	ct.	
	600	800	1400	0.78 m. szerok. dla męż- 2.85 m. dług. } czyzn	1710	2080	3790	—	42	1591	80	
3000	543	519	1062	0.78 m. szerok. dla ko- 2.60 m. dług. } biet	1547	1349	2896	—	40	1158	40	
	600	600	1200	1.56 m. szer.	2802	2802	5604	1	3	5772	12	
3800	603	686	1289	4.67 m. dług.	2816	3203	6019	—	99	5958	81	
1520	296	431	727	0.78 m. szerok. 1.16 m. dług.	343	500	843	—	40	337	20	
600	—	274	274	0.83 m. szerok. 2.92 m. dług.	—	800	800	—	50	400	—	
600	—	391	391	0.83 m. szerok. 2.92 m. dług.	—	1142	1142	—	50	571	—	
600	—	214	214	1.16 m. szerok. 1.36 m. dług.	—	291	291	—	50	145	50	
400	—	211	211	1.16 m. szerok. 1.36 m. dług.	—	287	287	1	40	401	80	
400	—	184	184	0.74 m. szerok. 0.15 m. dług.	—	28	28	—	31	8	68	
800	—	778	778	na 1 parę 222 grm. bawelny kol.	—	173	173	3	75	648	75	
380	112	131	243	0.60 m. szerok. 0.60 m. dług.	67	78	145	—	36	52	20	
670	67	148	215	1.03 m. szer. 4.26 m. dług.	285	631	916	—	26	238	16	
570	18	134	152		sztuk 18	sztuk 134	sztuk 152	sztuka 8	po —	1216	—	
900	797	—	797	0.75 m. szerok. 1.95 m. dług.	1554	—	1554	—	39	606	6	
	—	—	200	0.83 m. szerok.	412	—	412	—	55	226	60	
540	434	—	234	2.06 m. dług.	482	—	482	—	60	289	20	
360	300	—	300	0.58 m. szerok. 2.72 m. dług.	816	—	816	—	60	489	60	
20	5	9	14	drelichu	—	—	500	—	40	200	—	
	—	—	74	1.16 m. szerok.	173	—	173	1	20	207	60	
180	134	—	60	2.34 m. dług.	140	—	140	1	60	224	—	
	—	—	81	1.16 m. szerok.	99	—	99	—	50	49	50	
180	162	—	81	1.22 m. dług.	99	—	99	1	20	118	80	
740	176	161	337	0.75 m. szerok. 1.16 m. dług.	204	187	391	—	39	152	49	
570	176	43	219	0.75 m. szerok. 0.60 m. dług.	105	26	131	—	39	51	9	
380	91	78	169	0.44 m. szerok. 1.16 m. dług.	106	90	196	—	40	78	40	
140	102	—	102	1.16 m. szerok. 0.30 m. dług.	31	—	31	—	50	15	50	

wykazana ilość 500 metrów drelichu mieści w sobie potrzebę kaftanów do karcenia tudzież sukni do tegoż samego celu służących.

Table 1: Results

Estimated from the following data

Year	Population	Growth Rate		Total
		1950-1955	1955-1960	
1950	100	1.0	1.0	100
1955	105	1.05	1.05	110.25
1960	110	1.1	1.1	121
1965	115	1.15	1.15	132.25
1970	120	1.2	1.2	144
1975	125	1.25	1.25	156.25
1980	130	1.3	1.3	169
1985	135	1.35	1.35	182.25
1990	140	1.4	1.4	196
1995	145	1.45	1.45	210.25
2000	150	1.5	1.5	225

Oddział kobiet

		24	23	22	21	20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1									
Dół	Trzy pokoje większe	6	4	4	1	5	56	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—									
	Dwa pokoje małe	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—									
I. piętro	Sala narożna	—	—	2	4	—	16	—	—	2	—	4	10	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1									
	Pokój w trakcie bocznym już w użytku .	12	10	2	1	2	4	1	1	—	—	4	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1									
	Pokój boczny w jesieni przybywający .	13	10	2	—	2	—	1	1	—	—	4	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1									
	Sale środkowe L. 45 do 48	25	20	1	1	2	12	1	—	—	—	8	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2									
	Salonik i przedpokój	—	—	2	4	1	12	—	1	2	—	6	6	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—									
	Trakt frontowy pokoje od L. 50 do 54 .	37	30	3	1	3	20	3	2	2	—	8	5	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3									
	Sala narożna	—	—	2	4	—	16	—	—	2	—	4	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1									
	Trakt boczny L. 57	16	12	2	1	1	6	1	1	1	—	5	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1									
	Pokój w trakcie bocznym w jesieni przybywający	13	10	2	—	2	6	1	1	—	—	4	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1									
	Pokój środkowy za kaplicą	6	6	—	—	2	6	—	—	2	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2									
II. piętro	Salonik bawialny	—	—	1	2	1	24	—	1	—	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1									
	Pokoje L. 17, 18, 19	12	12	—	—	2	12	2	—	3	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3									
	Pokój środkowy wielki L. 20	13	16	1	—	2	6	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1									
	Pokoje frontowe	55	46	3	1	3	20	3	2	—	—	10	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3									
	Trakt boczny już teraz w użytku	16	12	2	—	—	—	—	1	—	—	2	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1									
	Sala narożna	—	—	2	—	—	—	2	1	—	4	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—									
	Sala w jesieni przybywająca	14	—	2	1	2	—	—	1	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1									
Oddział kobiet razem		262	188	32	21	30	196	18	16	14	4	81	51	34	2	9	22	6																
Oddział mężczyzn razem		188	144	30	20	26	192	14	14	17	7	68	44	38	—	9	18	7																
Zakład potrzebuje razem		450	332	62	41	56	388	32	30	31	11	149	95	72	2	18	40	13																
Koszta wykazanych potrzeb		2000	232	40	744	—	348	50	896	—	776	—	352	—	360	—	248	—	11	—	44	70	855	—	360	—	36	—	180	—	140	—	104	—
Suma		7687 zł 60 ct.																																

W y k a z

potrzebnych mebli i sprzętów do zakładu obłąkanych na Kulparkowie.

Wyszczególnienie oddziałów		Łóżka	Szafki nocne poje- dyn- cze	Stoły		Umy- walnie na duże mie- dnice	Krzesła		S z a f y		Spluwaczki		Ł a w k i		Ka- napki wy- ście- lane	Zwier- ciadła	Stolce z ki- blami	Zega- ry	
				wiel- kie	mniej- sze		nie wy- ście- lane	wy- ście- lane	dwu- skrzy- dłowe	jedno- skrzy- dłowe	wiel- kie	małe	z po- ręcz- mi	bez poręcz- czy					
				3,00m dług. 1,00m szerokie	1,50m dług. 1,00m szerokie		—	—	—	—	—	—	—	—					
Oddział męczyzn	Dół	Salonik przy wstępie na oddział	—	—	1	2	—	6	—	—	—	—	2	—	4	—	—	—	
	L piętro	Pokoje frontowe	4	6	10	7	9	62	5	4	2	—	24	17	12	—	3	5	2
		Trakt frontowy	35	28	3	1	2	20	2	2	2	3	8	5	3	—	—	2	—
		Do pokoju przez krawców zajętego teraz potrzeba	2	2	1	—	—	4	—	—	2	—	2	1	—	—	—	—	—
		Do tego pokoju będzie później potrzeba	8	2	—	1	1	4	—	—	1	—	2	—	1	—	—	1	—
		Do sali narożnej	—	—	1	2	1	12	—	—	2	—	4	4	—	—	1	—	1
		Sala boczna już w użytku	14	12	1	—	—	4	1	2	1	—	4	1	2	—	—	1	1
		Pokoik osobny na oddziale boczny	1	—	—	1	—	2	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—
		Sala boczna przybywająca w jesieni	14	12	2	—	2	4	1	—	—	—	—	2	2	—	—	1	—
		Salonik środkowy	—	—	1	2	1	24	—	1	—	—	4	2	—	—	1	—	1
		Pokoje L. 9, 10, 11.	12	12	—	—	2	12	2	—	3	—	4	2	—	—	3	2	—
	II. piętro	Pokój wielki L. 12	13	12	1	—	2	6	—	1	—	—	2	—	—	—	1	—	
		Pokoje frontowe	55	46	3	1	3	20	3	2	—	—	10	3	3	—	—	3	—
		Pokój boczny już teraz w użytku	16	—	2	—	—	—	—	1	—	—	2	—	3	—	—	1	1
		Pokój boczny przybywający w jesieni	14	12	2	1	2	—	—	1	—	—	2	—	2	—	—	1	—
	Salon narożny	—	—	2	2	1	12	—	—	2	4	—	4	6	—	1	—	1	
Oddział męzki razem		188	144	30	20	26	192	14	14	17	7	68	44	38	—	9	18	7	
ó t	Trzy pokoje większe	24	—	3	1	5	36	3	—	—	—	8	3	6	—	—	3	—	
	Dwa pokoje małe	6	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	

